

**Nejvyšší pocty přesvatým ostatkům
SVATÉHO JANA NEPOMUCKÉHO
vykonané při slavnostním světle hvězd
péčí oddaných planet**

Předvedené na scéně přičiněním tříd rétoriky a poetiky
v Opoli na gymnáziu Tovaryšstva Ježíšova roku 1729

NÁMĚT

Básnický námět nachází základ v pětici hvězd zářící nad vlnami Vltavy, slavném důkazu nepomucenské slávy. Z děl dějepisců.

PŘEDEHRA

Hvězdné nebe a Vltava se přátelsky spojí a svorně chystají triumf pro slavného Kristova bojovníka¹ Jana Nepomuckého. Zatímco Nebe oslavy předznamená svými světly, řeka zavlažuje růžovou a liliovou zahradu, aby z výhonků obou rostlin vyrostly hojné květy, z nichž má být rychle uvita svatozář.

1. SCÉNA

Apollón (tedy Slunce, vládce planet) rozhodne, že učenému Nepomukovi patří odměny, jaké si zaslouží mudrci. Pallas zatím na Parnasu² trhá z vavřínového keře listí na věnec, který má ozdobit učencovu hlavu.

2. SCÉNA

Zatímco zmíněná bohyně toto činí, hle! Spatří zvláštní znamení: z rány po vytrženém listí vytéká tu krev, tu voda. Tento div ji zaskočí a zpráva o něm uvede v úžas celý Parnas.

3. SCÉNA

Všichni žasnou nad tímto nezvyklým jevem, když přichází Pověst a hlásá smutnou zprávu, že tyran, korunovaný vládce Čech, dal svrhnout Jana do Vltavy. Proto Parnas zachvátí žal.

4. SCÉNA

Pověst svou trubkou vzburcuje Marta, který spal mezi svými zbraněmi a chřádl kvůli nečinnosti Václava Lenivého. Nyní se Mars domnívá, že ho volají do boje,³ a s nevídáním zápalem se chápe zbraní. Když se však dozví o králově strašlivém zločinu, zne-

¹ Lat. *athleta, ae, m.* – zápasník, přeborník, zde ve smyslu „(Kristův) bojovník“.

² *Parnassus, i, m.* – pohoří zasvěcené Apollónovi a Múzám.

³ Lat. *in Pharsaliam* – na bojiště u Farsálu, zde obecně „bitevní pole, bojiště, bitva“.

chucen tímto hanebným skutkem se rozhodne obrátit zbraně proti samotnému tyranovi a pomstít spáchaný zločin. Jako spolubojovníky povolá do bitvy i ostatní planety.

5. SCÉNA

Vojsko planet okamžitě přichází na pomoc. Každá je vyzbrojena svými zbraněmi a všechny společně plánují smrt tyrana. Jen Venuše stojí na opačné straně a odrazu je od jejich záměru v zájmu spravedlivého projednání Janova případu, ale marně.

6. SCÉNA

Argumenty slabé řečnice⁴ totiž nepřesvědčily mstitele Janovy vraždy, kteří dál vytrvale plánují pomstu, pro niž se jednou rozhodli.

7. SCÉNA

Jejich záměr naruší Nesmrtelnost přilétající se šťastnou zprávou, že Jan byl z milosti nebes obdarován výsadou nesmrtelnosti. Proto je povzbuzuje, aby raději chystali slavnostní triumf, než pomstu na tyranovi; ta se totiž k nachem oděnému vrahovi již blíží z týlu.

8. SCÉNA

Planety uklidněné touto zprávou odkládají zbraně připravené k pomstě a nadále se zaměřují pouze tím, jakými oslavami by zvětšily lesk nepomucenské slávy.

9. SCÉNA

Konečně se jednomyslně dohodnou, že ozáří mučednickovy svaté ostatky ponořené ve vodách Vltavy slavnostními ohni.

10. SCÉNA

K jejich úmyslu se přidá i sama Venuše, kterou však mezi sebe přijmou až poté, co slíbí, že změní své jméno a bude nadále nazývána Jitřenkou (což používají znalci hvězd).⁵

11. SCÉNA

Venuše to bez okolků učiní a všichni, proměnění opět v laskavé planety, svorně odcházejí osvětit svou září Nepomukovy ostatky ponořené ve Vltavě. Přece se to však neobejde bez vzájemného soupeření, kdo půjde jako první.

12. SCÉNA

Nakonec se pokojně usnesou, že slavnou službu Janovi prokáže pětice planet. Jupiter předkládá jako náležitou poctu blesk, Mars meč. Jitřenka provázející svítání mu vě-

⁴ Lat. *Suada*, ae, f. – bohyně výmluvnosti, zde obecně „výmluvnost, řečnické umění“.

⁵ Lat. *Phosphorus*, řec. *Fósforos* – jedno z řec. jmen pro Jitřenku. Spojení opravdu vychází ze skutečnosti, že Jitřenkou se nazývá planeta Venuše.

nuje svou červeň, Merkur rychlost v hlásání dobré pověsti. Saturn slibuje Janovým příznivcům zlatý věk. Aby však svou zbožnost projevily i zbylé dvě, dá Slunce mučednickově hlavě paprsky, Měsíc si pak lehne k milovaným nohám Jana, Mariina cti-tele, a bere na sebe jeho úlohu.⁶

13. SCÉNA

Poté, co planety takto společným úsilím stvořily slavnostní hvězdné pochodně, aby Janovi vzdaly nejvyšší poctu, vynoří se z Vltavy pomník nepomucenské slávy, na němž je napsán Homérův verš: *Má sláva se dotýká hvězd*.

EPILOG

Opěvuje triumf vítěze ověčeného trojím vavřínem a zbožnému divákovi doporučuje, aby ho ctil.

K větší slávě Boží

⁶ Zářící Slunce jako svatozář a Měsíc u nohou jsou podobně jako hvězdy typickými prvky mariánské ikonografie a je jich užíváno v ikonografickém typu *Immaculata* (Zj 12,1–2). Můžeme je považovat za zřetelné vyjádření spojení Jana Nepomuckého s Pannou Marií.